

st*rk

bpost

PB-PP | B-43
BELGIE(N) - BELGIQUE

Afgiftekantoor
Gent X P608419

STERKE VERHALEN VAN MENSEN MET
EEN HANDICAP • MAART 2018 • 25

Autisme
Waarom een diagnose belangrijk is

G-sport
Steeds meer sportclubs
engageren zich

Documentaire Zie mij doen

Wat anders naar elkaar kijken doet

Vlaanderen
is welzijn

VAPH

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

INHOUD

- 04 DOCUMENTAIRE**
Regisseur Klara Van Es ging filmen in Monnikenheide.
- 7 MEDIAMIJ**
Sorrybox 2.0 en watikwil.be
- 8 G-SPORT**
Steeds meer Vlaamse sportclubs engageren zich.
- 10 KORT**
- 12 INCLUSIEF WONEN.**
Drie getuigenissen uit het woonproject De Bezaan.
- 14 AUTISME**
Het belang van een diagnose.
- 16 CONSULENTENWERKING**
- 18 VAKANTIE**
- 19 SERVICE**

COLOFON

Driemaandelijkse magazine van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap • Coverfoto: Timescapes • Backcover: iStock • Verantwoordelijke uitgever: James Van Casteren, Koning Albert II-laan 37, 1030 Brussel • Redactie & realisatie: Roularta Custom Media – www.roulartacustommedia.be • Concept: Ben Herremans • Hoofdredactie & coördinatie: Jill Goethals • Vormgeving: Bart Rambour • Eindredactie: Veerle De Bakker • Het VAPH is een Intern Verzelfstandigd Agentschap (IVA) binnen de Vlaamse overheid • Een abonnement is gratis. Contacteer het communicatieteam: VLAAMS AGENTSCHAP VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP • Koning Albert II-laan 37, 1030 Brussel • Tel. 02 225 85 97 • Fax 02 225 84 05 • www.vaph.be/ inschrijven-sterk • www.vaph.be

James Van Casteren,
Administrateur-generaal VAPH

VOORWOORD

OP EEN ANDERE MANIER KIJKEN EN ZIEN

De impact op een mensenleven van een zichtbare of niet-zichtbare handicap valt haast niet te vatten in woorden. Dat zien we bij het VAPH alle dagen. Wat vaststaat, is dat mensen met een handicap maar al te vaak starende blikken ervaren. Een film zoals Zie mij doen (artikel pg 4-6) maakt ons dan blij, omdat die toont hoe het is om met een handicap te leven. En hoe mensen met een handicap de starende blikken kunnen aangrijpen om de communicatie en verstandhouding met anderen op gang te trekken. Als we als samenleving de krachten bundelen om anders naar elkaar te kijken, en elkaar dus ook op een andere manier te zien, is dat zonder meer een stap in de goede richting.

Ook een diagnose is een ingrijpend moment in een mensenleven. Naar aanleiding van Wereldautismedag, dit jaar op maandag 2 april, schreven we de getuigenissen op van Jos en Isabelle, twee mensen die als volwassene met de diagnose van autismespectrumstoornis aan de slag moesten. Hoe ga je dan met zo'n diagnose om? Biedt ze een houvast? Waar kun je terecht voor informatie en ondersteuning? Lees er meer over in het artikel vanaf pagina 14. De Vlaamse regering maakt dit jaar 900.000 euro extra budget vrij om de verschillende diagnosecentra te ondersteunen.

2017: 1.500 BUDGETTEN TERBESCHIKKING GESTELD

Ondertussen is het ook tijd voor een stand van zaken nu de persoonsvolgende financiering ruim een jaar in werking is. Ruim 24.200 mensen met een handicap beschikken vandaag over een persoonsvolgend budget. Daarin zijn inbegrepen de ruim 1.500 budgetten die in 2017 ter beschikking werden gesteld aan wachtenden. Dat kon mede dankzij de extra middelen. Degenen die voor het eerst een persoonsvolgend budget hebben, zetten dat budget in de geest van de persoonsvolgende financiering al breder in. Zij gaan naar zowel vergunde (voorzieningen) als niet-vergunde zorgaanbieders (vrijwilligers, poetsdiensten...) of kiezen voor individuele assistentie, om hun ondersteuning te organiseren. Wie al ondersteuning kreeg, zet zijn budget - zoals verwacht - nog altijd en in hoofdzaak in bij een van de 267 vergunde zorgaanbieders. Belangrijk vinden we dat de 14.200 mensen met een vraag naar een (hoger) budget niet verstoken hoeven te zijn van enige vorm van ondersteuning. Ongeveer 29% van de aanvragers heeft al een persoonsvolgend budget. Wie nog geen persoonsvolgend budget heeft, vindt in afwachting duidelijk de weg naar de rechtstreeks toegankelijke hulp (23.400 mensen) voor bijvoorbeeld begeleiding of dagopvang, het basisondersteuningsbudget (14.080 mensen) of de diensten ondersteuningsplan (28.000 contacten), om hun netwerk te versterken. Hulpmiddelen blijven belangrijk voor het behouden en/of verwerven van zelfstandigheid: 22.548 mensen kregen zo tussenkomsten voor de aanschaf van hulpmiddelen. Het is net die zelfregie die de persoonsvolgende financiering als doelstelling heeft.

Een grote variatie verhalen, net zoals mensen met een handicap en hun omgeving elk hun eigen noden en mogelijkheden hebben. Na 1 jaar zijn er nog een heel pak uitdagingen, op alle vlakken. Maar dat het een langzaam maar zeker traject wordt, dat tonen de mensen en hun verhalen in deze STERK.

EXTRA PLAATSEN EN PERSONEEL VOOR GES+INSTELLINGEN

Voor jongeren met extreme gedrags- en emotionele problemen (GES+) komen er 51 extra plaatsen bij. Deze extra capaciteit gaat samen met een toename van gespecialiseerd personeel dat op een zo'n manier ingezet wordt dat de jongeren 24 uur op 24, 7 dagen op 7 een beroep op hen kunnen doen.

Wat typeert een voorziening met een GES+-erkenning? Ze biedt jongeren met een handicap met een complexe problematiek een veilige en beveiligde leefomgeving waar ze tot rust kunnen komen. Een overzicht van de voorzieningen die extra capaciteit kregen:

In Antwerpen ging er zo extra capaciteit naar Oosterlo; in Oost-Vlaanderen naar Sint-Gregorius, de Hagewinde en de Triangel; in Vlaams Brabant naar Sint-Franciscus, Levenslust en Delacroix; in West-Vlaanderen naar Sint-Idesbald, Tordale, de Rozenkrans en de Lovie; in Limburg naar Ter Heide.

AL GEHOORD VAN DE PVF-INFOLIJN?

We beantwoorden graag al je vragen over de persoonsvolgende financiering. Onze servicelijn is elke werkdag bereikbaar tussen 8.30 uur en 19.00 uur op het nummer **02 225 85 97**. Je kunt er terecht met algemene vragen over de persoonsvolgende financiering, maar ook met persoonlijke vragen over je budget.

Mocht je je vragen echter liever via een digitaal formulier stellen, dat kan ook. Hiervoor ga je naar www.vaph.be/formulier/stel-een-vraag-over-het-persoonsvolgend-budget. Uiteraard is er ook onze website www.vaph.be/pvb waar je zowel algemene als nuttige informatie over het persoonsvolgend budget kunt vinden.

DE EERSTE CIJFERS SINDE OMSLAG NAAR DE PERSOONSVOLGENDE FINANCIERING

Ruim 24.200 mensen met een handicap beschikken vandaag over hun persoonsvolgend budget. Meer mensen vinden ook een (gedeeltelijk) antwoord op hun vraag, daarnaast stellen alsmear meer mensen een vraag naar (meer) ondersteuning.

- In 2017 werden er in totaal 1.529 persoonsvolgende budgetten ter beschikking gesteld.
- Wie al ondersteuning kreeg, kiest vooral voor het verderzetten van de ondersteuning die er al was en zet in hoofdzaak in bij een van de 267 vergunde zorgaanbieders (voorzieningen). Wie voor het eerst over een persoonsvolgend budget beschikt, gaat wel al breder en zet dat budget zowel in bij vergunde als niet-vergunde zorgaanbieders of door zelf assistentie in te kopen.
- Van de 14.200 mensen met vraag naar een budget heeft bijna 30% al een budget, de anderen vinden sinds de persoonsvolgende financiering altijd beter de weg naar de diverse mogelijkheden om een beroep te kunnen doen op (beperkte) professionele ondersteuning. Zij kunnen terecht bij de rechtstreeks toegankelijke hulp, diensten ondersteuningsplan of beschikken daarnaast over een zorgbudget (BOB).
- 23.400 mensen, waaronder 12.000 meerderjarigen, schakelden rechtstreeks toegankelijke hulp in.
- 14.080 mensen kregen een basisondersteuningsbudget ter beschikking, waaronder 7.773 meerderjarigen bij het VAPH.
- De diensten ondersteuningsplan telden net geen 28.000 contacten om mensen bij te staan om hun netwerk te versterken of ook om een ondersteuningsplan voor een persoonsvolgend budget op te stellen.
- Ruim 4.000 aanvragers hebben al een persoonsvolgend budget.
- 22.548 personen ten slotte konden in 2017 rekenen op tussenkomsten voor de aanschaf van hulpmiddelen, belangrijk als ondersteuning voor (meer) zelfstandigheid.

Met de juiste blik zie je veel meer

De documentairefilm *Zie mij doen* toont de buitenwereld hoe het is om met een verstandelijke handicap te leven. Sterk ging op interview bij regisseur Klara Van Es, personage Jessica en Monnikenheide-directeur Johan Vermeeren.

TEKST: PETER VAN DYCK
FOTO'S: MET DANK AAN TIMESCAPES

Het is geen toeval dat Monnikenheide de setting is van de documentairefilm *Zie mij doen*. Het woonzorgcentrum voor mensen met een verstandelijke handicap, in een bos in Zoersel, realiseert een voorbeeldige symbiose tussen zorg, architectuur en natuur. Het centrum beschouwt mensen met een handicap als volwaardige burgers. "We ondersteunen de bewoners zo veel mogelijk, opdat ze hun weg in de samenleving vinden. De klemtoon ligt daarom op de maximale ontplooiing van hun eigen mogelijkheden. Ze moeten kansen krijgen én grijpen, zoals wij dat ook doen", legt pedagogisch directeur Johan Vermeeren uit.

Toen Wivina Demeester, oprichtster van Monnikenheide, documentairemaakster Klara Van Es polste om in het centrum een film te komen draaien, bleek die daar wel voor te vinden, als het op haar eigen manier kon. "Ik stelde voor om er eerst als vrijwilliger te beginnen. Dat leek me de beste methode om het huis, de mensen en de werking te leren kennen", vertelt de regisseur. Haar eerste dag als vrijwilliger bracht ze door in huis Violet, waar personen met een ernstige, meervoudige handicap wonen. Meteen werd Klara gevraagd om Maurice eten te geven. "Ik zag eerst enkel die dikke tong en dat kwijl. Dat was even slikken. Maar sneller dan verwacht wist ik

mezelf daar over te zetten. Het was een confronterende kennismaking, maar zeer nuttig." Johan Vermeeren lacht. Hij bekent dat hij Klara bewust in de Violet deed starten. "Als je oog in oog staat met mensen die niet kunnen spreken, word je vanzelf verplicht om beter te leren kijken."

HOE WE KIJKEN

Door over een lange periode in verschillende woningen een handje toe te steken, kwam de regisseur er vanzelf achter wie de zes personages zouden worden waar rond haar film zou draaien: Sofie, Nadine, Quan, Mathias, Sam en Jessica. "Vanaf dat moment ben ik zoveel mogelijk meegegaan naar hun dagactiviteiten en ben ik heel gericht onderzoek beginnen doen. Ik las veel over verstandelijke handicaps en over neurowetenschappen, om te weten te komen hoe emoties hun plaats krijgen in de hersenen. Ik heb de theorieën van professor Anton Došen – de grote inspirator van Monnikenheide – over emotionele ontwikkeling doorworsteld. Zo kwam ik tot de nodige inzichten." Gaandeweg bakende Klara twee thema's af: de combinatie emoties en handicap en hoe we kijken naar handicaps. Klara: "De titel *Zie mij doen* zegt het al: het is mij om de wederkerigheid van de blikken te doen. Hoe kun je, door naar deze bijzondere groep te kijken, in relatie gaan met elkaar, op een gelijkwaardige manier? Ik heb

INTERESSE. "We zien deze mensen makkelijk over het hoofd."

daar een moeilijk boek over gelezen, *Staring: How We Look* van de Amerikaanse professor Rosemarie Garland-Thomson die zelf een fysieke handicap heeft. Zij vertelt hoe mensen met een handicap de starende blikken kunnen aangrijpen om een communicatie op gang te brengen en tot een verstandhouding te komen." Dat komt overeen met het punt dat Jessica maakte toen Klara voor de eerste keer mét camera haar woning betrad. Jessica zegt in de film dat ze altijd goed voelt wanneer mensen haar aanstaren. "Soms denk ik foert, maar op andere momenten kijk ik terug met een blik van 'heb je mij gezien?'" Klara volgde Jessica ook wanneer zij in de voorziening Huize Walden in Malle zorg draagt voor personen met een fysieke handicap. De film legt mooi vast hoe Jessica, wanneer ze die mensen helpt bij het eten, echt interactie zoekt door grapjes te maken en hen aan het lachen te brengen. Toen Jessica te horen kreeg dat

Klara haar wilde filmen, had ze aanvankelijk haar reserves. "Ik dacht: waarom ik? Maar naarmate ik Klara beter leerde kennen, zag ik het steeds meer zitten. Ik denk dat het goed is dat we aan de buitenwereld tonen hoe het is om met een handicap te leven. Heel veel mensen hebben daar geen idee van, omdat ze nauwelijks in contact komen met personen met een handicap." Klara besloot bewust ook Sofie in de Violet te filmen, iemand die ogenschijnlijk weinig kan. "Zulke mensen zien we heel makkelijk over het hoofd", vertelt de regisseur. "We gaan er al te snel vanuit dat die niet interessant zijn. Ik vind Sofie net héél interessant, omdat zij goed duidelijk kan maken of iets haar al dan niet bevalt. Vindt ze het fijn, dan legt ze je hand op haar hoofd, met de bedoeling gestreeld te worden. Vindt ze het niet oké, dan duwt ze je arm weg of krijg je in het slechtste geval een mep. In vergelijking zijn mensen zonder

handicap vaak veel minder to the point. Op het vlak van het direct uiten van emoties kunnen wij nog iets leren van mensen als Sofie."

VERTROUWEN OPBOUWEN

Gedurende een jaar – van zomer tot zomer – bezochten Klara Van Es en haar kleine ploeg twee keer per maand Monnikenheide om er het dagelijkse doen en laten van de zes personages in beeld te brengen. Jessica vertelt dat ze het nooit helemaal gewoon raakte dat er een camera op haar gericht was. "Het bleef toch altijd wel wat spannend." Het vertrouwen tussen Klara en haar was wel zo groot dat ze op geen enkel moment een rolletje speelde. "Al bij al denk ik dat de begeleiders doorgaans zenuwachtiger waren dan de bewoners; zij maakten zich soms snel uit de voeten", lacht Klara. "Bij Mathias moest je afwachten of hij er al dan niet voor open stond om een microfoon opgespeld te krijgen. Als hij aangaf dat niet te willen, moest je niet verder aandringen."

MONNIKENHEIDE. Symbiose tussen zorg, architectuur en natuur.

Bij Mathias, die een autismespectrumstoornis heeft, duurde het een tijd voor de vertrouwensband met Klara gesmeed was. "Mathias is heel bijzonder", zegt de documentairemaakster. "Enerzijds beantwoordt hij aan de clichés die wij met autisme associëren, anderzijds was hij bij momenten verrassend gevoelig. Van alle personages was het uitgerekend Mathias die, toen ik aankondigde dat we de laatste keer kwamen filmen, zei dat hij mij ging missen. Hij wou om die reden een tekening voor mij maken die nu ingekaderd in mijn living hangt. Toen ik later vertelde dat ik ook als vrijwilliger zou stoppen, vroeg Mathias of we nog eens 'een Quickje' konden doen, verwijzend naar een ritueel dat we hadden gecreëerd: samen naar het Quickrestaurant in Schilde gaan. Je zag aan zijn gezicht dat dat echt een prangende vraag was, gedreven door een zekere emotionaliteit. Het was duidelijk dat hij dacht: als ik die vraag nu niet stel, dan zie ik haar misschien nooit meer."

BOTSEN OP LIMIETEN

Ook met de andere personages wil Klara contact houden. Voor een uitstapje met Jessica dient rekening gehouden te worden met haar drukke agenda, ze is een actieve dame met een passie voor

paarden. "De vraag is hoe lang ik nog zal kunnen paardrijden, omdat ik niet weet hoe mijn handicap zal evolueren in de toekomst. Maar daar wil niet te veel over nadenken. Ik wil een zo normaal mogelijk leven leiden, maar soms bots ik op mijn fysieke grenzen."

DEZE FILM IS EEN PLEIDOOI OM MEER TIJD TE NEMEN.

Johan Vermeeren toont veel begrip voor haar situatie. "Wanneer Jessica heel veel na elkaar doet, zonder tussendoor genoeg rust te nemen, kan ze een terugslag krijgen. Wij houden er rekening mee dat ze het belangrijk vindt om sommige dingen te kunnen doen, maar er wel een paar weken last van kan ondervinden als ze over haar limiet is gegaan. Jessica illustreert treffend wat we met het burgerschapsmodel beogen. Ze is iemand die, als er zich kansen aanbieden op het vlak van jobs of vrije tijd, deze met beide handen wil grijpen." Johan Vermeeren is blij dat Zie mij doen een breed palet aan personages biedt. "Ik denk dat de verdere inclusie en integratie van personen met een handicap niet geholpen zou zijn met hokjesdenken. Het is belangrijk om ook naar deze mensen als individuen te kijken. Ook voor ons, mensen die al jaren in de

sector werken, blijft dat een aandachtspunt. Als begeleider heb je niet altijd de tijd, ruimte en ingesteldheid om met de juiste blik naar situaties te kijken."

"Neem nu de observatie van Sofie. Je moeten letten op details, zoals kleine veranderingen in haar gezicht, het ritme van haar bewegingen of het zoemende geluid dat ze maakt, om te weten wat er in haar omgaat. Daar moet je wel de tijd voor nemen. We moeten er goed over waken dat we dat effectief blijven doen. Jessica signaleert mij soms dat het moment gekomen is om te vergaderen met gebruikers, 'want we hebben wel wat te zeggen'. Ik herinner mij dat ze me er bijvoorbeeld op wezen dat de opvoeders hen veel te hard aan het betuttelen waren. In de zorg beginnen begrippen uit de economie als efficiëntie, optimalisatie en kostenbeheersing hun intrede te maken. Dat moet dan wel samengaan met de essentie: verbinding maken. Ik denk dat deze film, onbewust, een pleidooi is om meer tijd te nemen in de sector."

Alle betrokkenen kijken met tevredenheid terug op het traject van Zie mij doen dat – de voorbereiding meegerekend – vier jaar in beslag nam. "Ja, het was een mooie ervaring", zegt Klara. "Mijn dag per week in Monnikenheide was telkens mijn zenmoment. Mensen met een handicap dwingen je om in het hier en nu te leven. Al de rest verwaait dan. Wat natuurlijk ook maakte dat je 's avonds, bij thuiskomst, soms weer in de harde realiteit terecht kwam."

PRAKTISCH

Organisaties die de film graag willen vertonen voor hun netwerk en/of medewerkers, contacteer: celine@timescapes.be

- Duur film: 1u22. Ondertitels: NL-FR-ENG
- Zie mij doen was te zien op het documentairefestival Docville in Leuven en is sinds 28/03 te zien in de bioscoopcomplexen van UGC. www.ugc.be
- De exacte speeldata vind je op de website www.ziemijdoen.be of op de facebookpagina facebook.com/ziemijdoen.

Twee tools waarmee je aan de slag kunt

De website Sorrybox 2.0 leert je omgaan met conflicten, de website Watikwil.be met dromen. De twee online tools werken je zelfredzaamheid in de hand.

TEKST: PETER VAN DYCK

SORRYBOX 2.0

Na een ernstig conflict in een leefgroep of klas is het vaak niet zo eenvoudig om de draad weer op te pikken. Op zoek naar een middel om het na een ruzie weer bij te leggen, ontwikkelde MPC Terbank, onder leiding van orthopedagoog Eric Beke, in 2014 al een eerste versie van de Sorrybox. De app bood jongeren de gelegenheid om op een heel laagdrempelige manier – via een gepersonaliseerde, printklare brief – sorry te zeggen. Met de hulp van ICOBA, een organisatie die rond agressiebeheersing in de zorgsector werkt, is nu de online tool Sorrybox 2.0 tot stand gekomen. Kwetsbare jongeren krijgen voortaan nog meer herstelmethodieken en instrumenten in handen. Je kan sorry zeggen in de vorm van een brief, een strip, een rap of een interactief filmpje. De eerste twee media blijken ook heel toegankelijk voor jongeren met een verstandelijke beperking of een taalachterstand.

sorrybox.be

HERSTELGERICHT

Davy Nijs, docent en onderzoeker eSocialwork van de UC Limburg-Leuven, is enthousiast over de nieuwe tool. "Zelfs door een beperkte hoeveelheid informatie in te geven, kan het programma al een brief opstellen die in eenvoudige woorden weergeeft wat je wil zeggen. De strip heeft als voordeel dat je op een visuele manier een verhaal kan vertellen. Het is niet eens noodzakelijk dat je zelf kunt tekenen, je kunt uit voorgestelde tekeningen kiezen." Interessant is, volgens Davy Nijs, het pedagogische proces dat achter de technologie schuilt. "Het is de gestructureerde aanpak die de online tool zo knap maakt. Aan verzoening werken na een conflict is een heel proces, je moet een aantal stappen na elkaar zetten. Onderaan de startpagina staat de module 'stilstaan bij je gedrag'. Aan de hand van heel simpele vragen als 'wat is er gebeurd?' doet die je nadenken over je gedrag. De Sorrybox 2.0 zet heel bewust in op herstelgericht werken, als alternatief voor het traditionele bestraffen, omdat dat meer garanties biedt om de relaties binnen de groep te verbeteren."

WATIKWIL.BE

Een ander mooi initiatief is de website Watikwil.be, dat zijn inspiratie vond bij het Nederlandse Mijndoelstellen.nl. Davy Nijs gaat ermee aan de slag voor een project met een groep volwassenen met een verstandelijke handicap. "Het startpunt is dat je de gebruikers vraagt waar ze van dromen", vertelt Nijs. "Dat kan iets heel eenvoudigs zijn als 'ik wil gezond leren koken'. Eerst proberen we de doelstelling helder te krijgen. Wat kun je al om dit doel te bereiken? Wat werkt je tegen? Aan wie kun je eventueel hulp vragen? We doen dus ook een appèl op het netwerk: familie, vrienden, hulpverleners, contacten op sociale media..."

watikwil.be

Watikwil.be heeft met de Sorrybox 2.0 gemeen dat de technologie je door een actieplan loodst, door stap voor stap de dingen aan te pakken. "Uiteindelijk werkt dit de zelfredzaamheid in de hand", meent Davy Nijs. "Belangrijk is dat je vertrekt van wat de gebruiker wil bereiken. Als die thuis met zijn tablet of computer op de website de denkoefening al heeft gedaan, staat hij nadien sterker in zijn schoenen als hij met zijn begeleider over zijn toekomstplannen en wensen praat."

Sporten als sociale lijm

Steeds meer clubs ontvangen G-sporters met open armen. "Kleine ingrepen in een sportclub kunnen mensen met een handicap al heel welkom doen voelen." We gingen langs bij G-sport Vlaanderen en bij de stad Gent, die succes optekent met haar Charter Onbeperkt Sporten.

TEKST: PETER VAN DYCK

FOTO'S LOUISE EN DRIES: UIT HET BOEK SPORTHELDEN MET EEN HANDICAP MET DANK AAN G-SPORT VLAANDEREN.

"Natuurlijk is sporten goed voor de fysieke conditie en gezondheid van mensen met een handicap, maar er is zoveel méér", weet Kevin De Smedt, medewerker fondsenwerving en communicatie bij de vzw G-sport Vlaanderen. "Het sociale aspect is minstens zo belangrijk. Mensen met een handicap lopen niet zelden het gevaar geïsoleerd te geraken. Sommigen komen nauwelijks buiten."

Dat is waarschijnlijk een van de redenen waarom teamsporten zo populair zijn bij G-sporters. Ze brengen mensen bij elkaar. Dimitry Beuckelaers van G-sport Vlaanderen haalt het voorbeeld aan van Victory Wanderers, de G-ploeg van de Edegemse hockeyclub Royal Victory. "Zij hebben een eigen busje waar foto's van de spelers op prijken. Je kunt je inbeelden hoe

trots zij daar op zijn. Dat versterkt hun groepsgevoel nog extra."

G-SPORT KREEG DE JONGSTE TIEN JAAR EEN SERIEUZE BOOST.

G-sport kreeg de jongste tien jaar een serieuze boost. Door de stijgende aandacht in de media, onder andere voor de Paralympische Spelen, is de bewustwording bij het grote publiek toegenomen. Was vroeger de reactie: 'wat leuk dat mensen met een handicap ook aan sport kunnen doen', vandaag hoor je woorden van bewondering voor wat G-sporters presteren.

G-sport Vlaanderen gelooft dat

het nog beter kan. Met de campagne 'Supporters voor G-sporters' wil het tegen 2020 liefst 50.000 supporters voor zich winnen. Sympathisanten die niet enkel langs de lijn staan te juichen, maar misschien ook een engagement op zich willen nemen.

CHARTER VOOR DIALOOG

Je kunt op drie manieren aan G-sport doen: exclusief (denk aan rolstoelersprinters als Peter Genyn en Marieke Vervoort of aan specifieke sporttakken als torbal, een balsport voor mensen met een visuele handicap), inclusief (G-sporters die aansluiten bij een team atleten zonder handicap) en geïntegreerd (waarbij reguliere clubs een aparte G-werking voorzien). Voor die laatste formule zijn steeds meer sportclubs warm te maken. Waren er in 2012 zo'n 360, vandaag zijn ze met bijna 750. Een G-ploeg in de werking opnemen is niet zo moeilijk als men denkt. Infobrochures en -sessies van G-sport Vlaanderen verlagen de drempel.

"Je kunt op subsidies rekenen en hoeft uiteindelijk niet zo heel veel aan te passen", legt Kevin De Smedt van G-sport Vlaanderen uit. "Het Sportcentrum Peerdsbos in Brasschaat is zo'n beetje dé referentie geworden. De gangen zijn er bijvoorbeeld extra breed, zodat rolstoelen elkaar makkelijk kunnen passeren. Je hebt er zelfs sprekende scoreborden. Zo ver hoeft iedereen het niet door te trekken. Als je ervoor zorgt dat je sportfaci-

liteiten voor iedereen toegankelijk zijn, is dat al veel. Dat is ook onze boodschap aan ontwikkelaars die nieuwe sportaccommodaties bouwen: kleine ingrepen kunnen mensen met een handicap al heel welkom doen voelen."

Sterk ging een kijkje nemen in Gent. Daar stimuleert de Sportdienst, samen met Geestig Gezond Sporten, de reguliere sportclubs om het Charter Onbeperkt Sporten te ondertekenen en zich zo open te stellen voor G-sporters (www.stad.gent/sport/g-sport). Op een infomoment toonden al 55 clubs interesse. "Wij organiseren al exclusieve G-sportkampen, maar we willen ook op het geïntegreerde verhaal inzetten", vertelt Kaat Ketele, consulent G-sport bij de Sportdienst. "Wat we met het charter willen bereiken, is dat de clubs met de G-sporters in gesprek gaan om te bekijken welk aanbod mogelijk is en welke aanpassingen daarvoor nodig zijn. Is het voor een club niet haalbaar om aan de wensen van een sporter met een handicap tegemoet te komen, dan vragen wij haar om mee op zoek te gaan naar een plaats waar de sporter wél terecht kan. Met de Sportdienst voorzien we opleidingen, onder andere om die dialoog vlot te laten verlopen. Uiteraard zijn wij ook het aanspreekpunt als men problemen ondervindt om een oplossing te vinden."

DUUR MATERIAAL

Een grote hinderpaal die individuele G-sporters ondervinden, is het vaak dure materiaal. Dimitry Beuckelaers van G-sport Vlaanderen: "Zeker de beginnende sporters kunnen ook bij de twee uitleendienst van Sport Vlaanderen in Brasschaat en Gent terecht. Je kunt daar tegen een heel laag tarief of zelfs gratis sportmateriaal huren. Dat brengt je in de gelegenheid om het al eens uit te testen. Een sportrolstoel kost makkelijk 6.000 euro. Voor je die aanschaft, wil je natuurlijk zeker

zijn dat het echt iets voor jou is."

Om sportclubs, instellingen en scholen meer middelen te geven om in aangepast sportmateriaal te investeren, deed 'Supporters voor G-sporters' in juni 2017 een oproep om een dossier in te dienen. Dit jaar selecteerde G-sport Vlaanderen al 28 G-sportprojecten. "Bedoeling is dat de organisaties in eerste instantie zelf inspanningen doen om fondsen te zoeken. Op het einde van de rit

verdubbelen wij, met steun van de bedrijfswereld, het bedrag dat ze bij elkaar gebracht hebben."

Heb jij ook interesse in G-sport?

www.gsportvlaanderen.be
Of wil je supporter tijdens een van de vele sportevenementen?
www.supportersvoorgsporters.be

GETUIGENISSEN G-SPORTERS

"Ik zwem voor het plezier en de vriendschap. Niet per se voor de competitie, maar voor het genot." Zwemmen betekent heel wat in het leven van Dries Vangeel, een twintiger met autisme die op de Special Olympics in Brussel twee keer goud won. "Zwemmen brengt rust in mijn hoofd. Het ontspant me", legt hij uit. Dat blijkt wel vaker uit getuigenissen van G-sporters: dat intens bewegen hen meer in balans brengt. Dat ze er hun energie in kwijt kunnen en dat ze leren met kwaadheid en frustratie om te gaan.

En de teamgeest, die doet ook wonderen. "Mijn hartje bonkt wanneer ik met vriendinnen op het veld sta", zegt Louise Eggers, een basketbalster met het syndroom van Down bij het G-team van BBC Geel. Als haar team wint, roept Louise haar ploegmaats bij elkaar om te knuffelen. Hoe hongerig ze naar competitie is, blijkt uit haar ritueel om vier dagen voor een match al haar sportzak klaar te zetten. Haar vader vertelt dat ze elke daarop volgende dag controleert of ze toch niets vergeten is. De dag van de wedstrijd springt ze gegarandeerd vroeg uit de veren, want ze wil er staan.

KORT

KONING BOUDEWIJNSTICHTING ENGAGEERT ZICH VOOR DE ONDERSTEUNING VAN BRUSSEN

De term 'brussen' staat voor 'broers of zussen van mensen met een handicap'. Deze term is nog onvoldoende ingeburgerd in onze samenleving. De Koning Boudewijnstichting wil hier verandering in brengen en engageert zich om het onderwerp 'brussen' op de agenda te plaatsen. Dat doet ze door initiatieven te ondersteunen die erop gericht zijn kinderen en jongeren op een harmonieuze manier te leren samenleven met een broer of een zus met een handicap.

De Koning Boudewijnstichting doet een oproep om rond dit thema projecten in te dienen. Dat kan gaan van het ontwikkelen van een band tussen de brussen en het kind of de jongere met een handicap, de organisatie van het dagelijks leven, het behoud van de betrokkenheid van brussen wanneer het kind met een handicap in een instelling verblijft...

De Stichting zet zich ook in om zorgaanbieders aan te moedigen samenwerkingen aan te gaan die

op een originele manier inspelen op de noden van brussen. Dat kunnen animaties, workshops, bijscholingen, psychologische ondersteuning, ... zijn.

Zeg het je iets? Of heb je een idee waarmee je denkt de ondersteuning voor brussen te kunnen verbeteren? Neem dan contact op met de Koning Boudewijnstichting.

02 549 61 73
proj@kbs-frb.be
www.kbs-frb.be

DE KUNST VAN JE TE 'AUTEN'

Inside Aut is een samenwerkingsproject tussen (W)onderweg en Galerie De Zwarte Panter. Als je weet dat (W)onderweg een vzw is waarin normaal begaafde personen met ASS (autismespectrumstoornis) regelmatig in een gemeenschappelijk atelier samenkomen om er hun creativiteit de vrije loop te laten, dan begrijp je meteen hoe hun samenwerking met Galerie De Zwarte Panter vanuit een gemeenschappelijke liefde voor kunst tot stand kon komen.

Wat het project Inside Aut bijzonder maakt, is dat het de mensen van (W)onderweg de gelegenheid biedt om hun eigen atelier dat in Wilrijk gevestigd is, te verlaten en in andere atelierruimtes die Galerie De Zwarte Partner ter beschikking stelt, te werken. Gedurende twee maanden, één dag per week, kunnen ze in het atelier van een andere kunstenaar gaan werken.

Het knappe aan dit initiatief is dat het de persoon met ASS niet alleen toelaat om uit zijn comfortzone te treden en z'n grenzen te verleggen. Het biedt hem eveneens de mogelijkheid om kennis te maken met het atelier van een andere kunstenaar en zo een nieuwe wereld binnen te treden. De inspanningen van de participanten worden nu bekroond in een expositie die Galerie De Zwarte Partner organiseert. De galerie bestaat dit jaar 50 jaar.

Meer info? www.wonderweg.be/inside-aut

HET VLAAMS ACTIEPLAN AUTISME ZET IN OP EEN AUTISMEVRIENDELIJKE SAMENLEVING

De Vlaamse regering keurde op 22 december 2017 het Vlaams Actieplan Autisme goed. Dat plan bevat allerlei acties die erop gericht zijn de Vlaamse samenleving naar een autismevriendelijkere samenleving te laten evolueren. Aangepaste ondersteuning en hulpverlening voor mensen met autisme én personen die mensen met autisme ondersteunen, staan hierbij centraal.

De acties uit het Actieplan worden in de periode 2018-2019 uitgerold. Jaarlijks zal 900.000 euro vrijgemaakt worden om dit Actieplan de nodige slagkracht te geven. De focus is duidelijk: de participatiekansen voor mensen met autisme versterken. Maar ook inzetten op de levenskwaliteit van ouders en andere personen die mensen met autisme ondersteunen, wordt een prioriteit. Wat betekent dit concreet? De Vlaamse Vereniging Autisme (VVA) krijgt extra middelen om inleefsessies te organiseren. Deelnemers zullen zich via inleefmethodieken en verhalen van ervaringsdeskundigen kunnen inleven in het autisch denken en voelen.

Daarnaast wordt **het platform www.participate-autisme.be** waar je terecht kunt voor allerlei deskundige informatie, dankzij de steun van de Vlaamse overheid verder bestendigd. Verder worden extra financiële middelen vrijgemaakt voor vernieuwend wetenschappelijk onderzoek waarbij de nadruk ligt op het aanreiken van praktische handvaten die professionelen kunnen helpen. Het zijn maar een paar voorbeelden van wat het Actieplan voorziet. Belangrijk om weten is dat er ook geïnvesteerd zal worden in het aanmoedigen van vroegtijdige signalering en kwaliteitsvolle diagnostiek. En niet te vergeten, in het uitwisselen van expertise zodat geïntegreerde zorg voor personen met autisme steeds meer de norm wordt.

Zie ook het verhaal met de getuigenissen van Jos en Isabelle op **pagina 14-15**.

DE UITGEBREIDE REFERTELIJST. VAN TOEPASSING SINDS 1 DECEMBER

De referentielijst geeft je een overzicht van de hulpmiddelen en aanpassingen waarvoor je van het VAPH een tegemoetkoming kunt krijgen. Die lijst werd in december uitgebreid. Net zoals bij vorige aanpassingen werden extra tegemoetkomingen voorzien binnen het luik 'wonen'. Ook op het vlak van 'mobiliteit', 'communicatie', 'hulpmiddelen dagelijks leven' werd de lijst verder uitgebreid. Het gaat dan onder meer over fietsoplossingen, bodemverlaging voor auto's, bedboxen, assistentiehonden, communicatieoplossingen...

Met die uitbreiding engageert het VAPH zich om de referentielijst nog meer af te stemmen op de vragen en mogelijkheden.

De terugbetalingen van noodzakelijke hulpmiddelen en aanpassingen in woningen worden daardoor ook vergemakkelijkt. Wil je deze nieuwe lijst graag inkijken? **Dat kan via www.vaph.be/refertelijst.**

Als je vragen hebt over hulpmiddelen of aanpassingen, dan neem je best contact op met het kantoor van het VAPH in je provincie of met een multidisciplinair team. Zij beschikken over de nodige kennis en ervaring om je deskundig advies te geven. Hun contactgegevens vind je eveneens op de website van het VAPH (**www.vaph.be/adressen** & **www.vaph.be/contacteer-ons**).

“Hier hoor je erbij”

De Bezaan is een inclusief woonproject in Gistel waar acht volwassenen met een verstandelijke handicap of met autisme samenwonen met twee residenten. Opmerkelijk is dat deze vrijwilligers zichzelf niet zien als begeleiders maar als bijzondere burens die je voor allerlei zaken kunt aanspreken. Of zo'n woonconcept in de praktijk werkt? We sprokkelde drie getuigenissen.

TEKST: NATHALIE DIRIX

Dennie Declercq, bewoner

“Waarom ik voor ‘inclusief wonen’ kies? Omdat het me zowel het gevoel van vrijheid als veiligheid biedt. Ik hou van m'n zelfstandigheid en voel helemaal geen behoefte om begeleid te worden en me aan allerlei regeltjes te houden. Dat wil echter niet zeggen dat ik geen nood heb aan mensen op wie ik kan terugvallen. De Bezaan biedt me beide. Binnen m'n woonruimte kan ik doen en laten wat ik wil. Heb ik nood aan een goede babbel of zit ik met een praktische vraag, dan stap ik gewoon naar de residenten. Dat gebeurt niet zo heel vaak. Meestal voel ik me goed in m'n eigen gezelschap en beleef ik plezier aan de dingen die ik graag doe. Zoals het live volgen van IT-conferenties die in de Verenigde Staten plaatsvinden en die ik via m'n laptop op het televisiescherm kan volgen. Omwille van het tijdsverschil kon ik dit vroeger niet bij m'n ouders doen. Maar nu ik alleen woon, kan dat wel. Zalig vind ik dat soort vrijheid.”

SAMEN LUKT HET ALLEEN

Naar aanleiding van het tweearig bestaan van de Bezaan brachten de bezielers en bewoners **het boek ‘Samen lukt het alleen’ uit**. Het werd een verzameling van allerlei verhalen over de mooie en moeilijke momenten die ze de voorbije jaren beleefden. Samen met tientallen tips over hoe je een inclusief woonproject kunt doen slagen. Kortom, dit boek is een prima inspiratiegids voor wie meer te weten wil komen over hoe creatieve woonoplossingen in de praktijk werken. Auteurs: Maria Marchand en Liesbet Billiet.

Ithaka is een coachingcentrum voor mensen met een handicap en staat in voor de coördinatie van het woonproject de Bezaan. Meer informatie over dit centrum vind je op www.vzw-ithaka.be. Je kunt er ook het boek bestellen.

Stefanie Cazaux, resident

“Hier komen wonen is een van de beste beslissingen die ik in m'n leven genomen heb. Het geeft me het gevoel ergens bij te horen. Kunnen we trouwens in een samenleving die alsmat individualistischer wordt, niet allemaal een beetje van dat soort samenhangsgevoel gebruiken? Dat ik geen financiële tegemoetkoming krijg om voor de andere bewoners beschikbaar te zijn, stoort me niet. Ik zou het niet anders willen. Ik doe dit puur uit liefde voor de medemens. Vooral voor die medemens die in onze maatschappij snel in de vergeethoek komt. De dankbaarheid en vriendschap die ze me geven, compenseren meer dan voldoende de tijd en energie die ik aan hen geef. Ik ben wel tevreden dat er naast mij nog een resident is. We zijn er om elkaar te steunen. Ook de coaching van vzw Ithaka is meer dan welkom. Zij zorgen ervoor dat we ons motto ‘Samen kunnen we het alleen’ effectief kunnen waarmaken in het leven van elke dag.”

Griet Sonnevile, bewoner

“Waarom ik me in de Bezaan in m'n sas voel? Dat heeft uiteraard te maken met de mooie appartementen. Maar nog meer met de aanpak van dit woonproject. Er is hier geen begeleider die zegt wat je moet doen. Ik kan m'n leven inrichten op de manier dat ik wil. Ik woon hier zelfstandig en toch voel ik me niet alleen. Er zijn maandelijkse groepsactiviteiten en bewonersvergaderingen. Ze zijn een ideale gelegenheid om elkaar beter te leren kennen. We hebben al een aantal keren samen gegeten. Ik heb trouwens m'n liefje in de Bezaan leren kennen. Hij is mijn buurman. We springen al eens bij elkaar binnen en kijken regelmatig samen televisie. Ook mijn andere burens zijn heel fijne mensen. Net zoals de residenten bij wie je terecht kunt voor een babbel of praktische probleempjes. Ik ben echt blij dat ik hier woon.”

“De diagnose gaf me rust”

Autisme is een term die zich niet langer in de taboesfeer bevindt. Mensen zetten makkelijker de stap naar een expertisecentrum waar ze terechtkunnen voor diagnose en behandeladvies. Of die stap zetten een stap in de goede richting is? Isabelle en Jos, twee mensen bij wie de diagnose Autismespectrumstoornis (ASS) op volwassen leeftijd gesteld werd, vertellen.

TEKST: NATHALIE DIRIX

Isabelle, 40 jaar

“Ik zal niet onder stoelen of banken steken dat een aantal testen best confronterend waren. Ze maakten voor mij duidelijk dat ik eigenlijk al veel jaren een overlevingsstrategie in m'n leven ingebouwd had waarmee ik bepaalde beperkingen naar de buitenwereld kon camoufleren. Ja, het was even slikken toen m'n vermoeden dat ik ASS heb, bevestigd werd. Opmerkelijk was dat mijn dochter en zoon, die zelf ook ASS hebben, tevreden waren met de diagnose. Ik kan me voorstellen dat het voor hen een geruststelling was dat je als volwassene met ASS ook wel je weg in deze wereld kunt maken. Voor m'n ouders was de diagnose een verklaring waarom ik als kind al een buitenbeentje was.

ANDERE AANPAK

Vandaag kan ik zeggen dat de diagnose een bepaalde rust met zich mee brengt. Als er iets niet lukt, dan weet ik dat het niet aan mij ligt. Er zijn in m'n leven dan ook een aantal zaken die ik anders aanpak. Zo dwing ik mezelf niet langer om naar feesten te gaan. Ik begrijp nu waarom ik me in zo'n context niet lekker voel en zie dan ook niet waarom ik me zou forceren. Omgaan met de gevoelens van anderen blijft een moeilijk punt voor mij maar dankzij de diagnose sta ik meer stil bij het effect van m'n communicatie. Ik ben me meer bewust dat ik met m'n manier van communiceren andere mensen kan kwetsen en denk twee keer na hoe ik iets kan overbrengen zonder de andere te bruuskeren. Uiteraard zal m'n inlevingsvermogen nooit m'n sterkste kant worden maar nu weet ik tenminste dat dit met m'n beperking en niet met mij te maken heeft. Dat inzicht helpt me een aantal zaken te plaatsen en te aanvaarden.”

Jos, 39 jaar

“Hoewel ik al veel jaren het gevoel had dat er iets niet klopte, ben ik toch een paar dagen van de kaart geweest toen ik vernam dat ik ASS heb. Toch kijk ik heel positief naar het diagnosticeren van autisme. Voor de diagnose zat ik met allerlei vragen. Eenmaal de diagnose er was, kon ik een aantal zaken veel beter begrijpen. De diagnose werd dan ook een keerpunt. De heling kon beginnen. De weg naar een kwaliteitsvoller leven lag open. Het centrum dat de diagnose stelde, heeft me in contact gebracht met een psychotherapeut die me een aantal handvaten meegaf om bepaalde problematieken waarmee ik te maken heb, onder controle te krijgen. Zo bouw ik elke dag een uur ontspanning in. Dat is een periode waarin ik in de zetel zit en helemaal niets doe. Na 19.30 uur beantwoord ik ook geen telefoonoproepen meer. Dan is het tijd om m'n hersenen rust te gunnen. Het is opvallend welk positief effect deze rustmomenten op de kwaliteit van m'n slaap hebben.

MEER ZELFVERTROUWEN

Maar er is meer. Sinds ik een heldere kijk op m'n stoornis heb, is m'n leven op een heel aantal vlakken veranderd. Ik heb meer zelfvertrouwen gekregen waardoor m'n communicatie met anderen vlotter verloopt. Familiefeesten schuw ik niet langer. Ik heb een buddy die me begeleidt om m'n weg in de samenleving te vinden. Ik ben zelfs al eens op reis gegaan. En wat me bijzonder blij stemt, is dat ik voor het eerst in m'n leven een relatie heb. Het klinkt als een ware transformatie en dat is het ook. Ik ben de mensen die de diagnose stelden en me begeleiden dan ook zeer dankbaar. Hun professionalisme heeft ervoor gezorgd dat ik de energie heb gevonden om de problematiek waarmee ik te kampen had, aan te pakken. Ik vergelijk het soms met het volgende beeld: sinds de diagnose heb ik de sleutel gevonden van het schip waarvan de motor uitgevallen was. Ik heb de motor opnieuw kunnen starten en kijk nu met veel goesting vooruit naar wat er nog komen gaat.”

ADVIES OP MAAT HELPT JE MET AUTISME OM TE GAAN

Hoe denkt het VAPH over diagnostiek bij ASS en andere ontwikkelingsstoornissen? Schuilt erin diagnosticering geen gevaar voor etikettering? We stelden de vraag aan Hanna Steenwegen (VAPH).

Op welke manier kan een ASS-diagnose de betrokkene vooruithelpen?

Laat me toch eerst benadrukken dat er vele vormen van autisme zijn en dat een diagnose veel meer is en moet zijn dan een etiket. De insteek van een diagnostisch onderzoek is niet alleen een antwoord formuleren op de vraag of je ASS hebt of niet. Het objectief is evenzeer je een advies op maat te geven dat je helpt om met autisme om te gaan. Dat advies zal sterk verschillen van persoon tot persoon.

Wat we in ieder geval vaak zien terugkomen is dat een diagnose voor de betrokkene een houvast biedt. De duidelijkheid van de diagnose brengt een zekere rust met zich mee en is een ideaal uitgangspunt om je leven met ASS een nieuwe wending te geven. Voor velen is het dan ook het begin van een traject waarbij ze onder begeleiding van een deskundige op weg gaan naar een leven met een verhoogde levenskwaliteit.

Op welke ondersteuning kan iemand die met ASS gediagnosticeerd werd, rekenen?

Ook hier zal er gekeken worden in welke mate de diagnose je functioneren en participatiegraad in de samenleving beïnvloedt. Afhankelijk van de graad van de stoornis of de beperking, kan dan de gepaste ondersteuning aangevraagd worden. De Diensten Ondersteuningsplan kunnen je hierbij helpen en samen met jou de weg naar de geschikte ondersteuning uitstippelen. Een belangrijk

gegeven is wel dat de diagnose niet bepaalt wie je bent. Ze zorgt er alleen voor dat jij en anderen een aantal zaken over jezelf beter kunnen begrijpen.

Vorig jaar werd het strategisch plan autisme goedgekeurd. Wat zijn de actiepunten?

ASS is een spectrumstoornis, dat wil zeggen dat het onder vele verschillende vormen kan voorkomen. Het meer bekend maken van wat autisme nu precies is, is daarom een belangrijke actie, net als het mogelijk maken dat autisme zo vroeg mogelijk wordt herkend. Een en ander moet niet alleen de weg openen om een autismevriendelijke samenleving te creëren, maar ook om de participatiekansen voor mensen met autisme te versterken. Daarnaast willen we inzetten op de kwaliteit van leven voor ouders en mensen die personen met autisme ondersteunen. Hierbij zijn bijvoorbeeld inleefsessies een belangrijk instrument. Via inleefmethodieken en verhalen van ervaringsdeskundigen worden deelnemers ondergedompeld in het 'autistisch denken en voelen'.

Zoek jij meer informatie over autisme? Hier zijn enkele organisaties die je kunnen verder helpen. Deze organisaties worden door het VAPH gesubsidieerd:

DIASS+, Diagnosecentrum voor volwassenen met een (vermoeden van) een autismespectrumstoornis.

Deelwerking van het West-Vlaams Consultatiebureau voor diagnostiek en zorg (WVCB)

COS, Centra voor Ontwikkelingsstoornissen vooral gericht op minderjarigen (0-7)

OC, Oriëntatiecentrum Gouverneur Kinsbergen vzw (vanaf 17 jaar)

En vele andere diagnosecentra (Centra Ambulante revalidatie, Referentiecentra autismespectrumstoornissen, privédiensten...).

Meer informatie en contactgegevens: www.vaph.be/vermoeden-van-handicap

Samen met de Diensten Ondersteuningsplan kun je de weg naar geschikte ondersteuning uitstippelen.

“Wij gaan altijd op zoek naar oplossingen”

Nogal wat mensen met een verstandelijke handicap krijgen vroeg of laat eens te maken met psychische problemen. Om terug perspectief te krijgen kunnen zij naargelang de ernst van de situatie een beroep doen op de gespecialiseerde diensten van de Consulenterwerking of van de ODB-units (Observatie, Diagnose en Behandeling).

TEKST: DIRK VAN THUYNE
FOTO: MET DANK AAN DVC 'T ZWART GOOR

De Consulenterwerking: mobiele of ambulante ondersteuning

De Consulenterwerking probeert een oplossing aan te reiken door het aanbieden van een mobiele en ambulante ondersteuning. In alle provincies zijn er consulenterwerkingen actief die een brug vormen tussen de zorg voor mensen met een handicap en de geestelijke gezondheidszorg van de betrokkene. Trees Vangansbeke van CGG Prisma in Beernem is coördinator voor West-Vlaanderen. “Aan de mensen die ons contacteren, vragen we eerst om ons een aanmeldingsformulier te bezorgen. Daarin peilen we naar de voorgeschiedenis van de persoon zoals de aard van de handicap en de zwakke en sterke punten. Daarnaast vragen we ook om de problemen te beschrijven: waarover gaat het, hoe frequent komen de problemen voor en hoe intens zijn ze?”

In overleg met heel wat andere zorgverleners wordt dan bekeken welke ondersteuning best voorzien kan worden. Indien de situatie helemaal is vastgelopen en begeleiding aan huis onmogelijk is geworden, kan de betrokkene doorverwezen worden naar de ODB-units of naar de geestelijke gezondheidszorg. Indien er wel nog mogelijkheden zijn, wordt gekozen om mobiel aan de slag te gaan en kan een traject door de consulenterwerking opgestart worden.

NIEUW PERSPECTIEF

De eerste fase van de Consulenterwerking staat helemaal in het teken van de beeldvorming en diagnostiek. “We steken heel veel tijd in die verkenning want we beperken ons absoluut niet tot het kleven van een etiketje. We zien dit als een traject waarin we de persoon en zijn problemen beter leren kennen. Zo zoeken we naar een oplossing om die persoon en zijn netwerk opnieuw een perspectief te geven, rekening houdend met de context waarin de persoon woont en werkt”, vertelt Trees Vangansbeke.

“ NA DE BEELDVORMINGS-FASE GAAN DE ZORGVERLENERS SAMENZITTEN MET ALLE BETROKKEN PARTIJEN.

Na de beeldvormingsfase gaan de zorgverleners samenzitten met alle betrokken partijen, ook met de mensen uit de natuurlijke omgeving. “We bespreken de verschillende hypothesen en geven advies. We doen heel hard ons best om die adviezen zo concreet mogelijk te maken zodat de normale situatie zich zo snel mogelijk kan herstellen”, zegt Trees Vangansbeke. In tegenstelling tot de

ODB-units gebeurt de ondersteuning in de oorspronkelijke levenssituatie van de persoon met een verstandelijke handicap (thuis, zorginstelling enzovoort), het gaat hier dus niet om opvang.

Achteraf laat de Consulenterwerking de betrokkene en zijn omgeving niet in de kou staan. Trees Vangansbeke: “We organiseren altijd nog enkele contactmomenten zodat we de situatie kunnen evalueren en kunnen inschatten of we in de juiste richting zitten. Soms moet er nog eens bijgestuurd worden.”

De Consulenterwerking staat in principe garant voor een tijdelijke tussenkomst, maar in tegenstelling tot de ODB-units is er geen maximale tijdsperiode. “We zijn vrij om zelf de inhoud en de lengte van het traject te bepalen en we hopen dat dit zo kan blijven want elke situatie vergt nu eenmaal een andere aanpak”, zegt Trees Vangansbeke. Al blijft het uitgangspunt natuurlijk een tijdelijke ondersteuning. Mensen die een levenslange begeleiding nodig hebben, moeten we doorverwijzen naar andere diensten zoals de geestelijke gezondheidszorg of diensten vanuit het VAPH.”

De Consulenterwerking zal in de toekomst trouwens ook rechtstreeks gebeuren door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Consulenterwerking vind je in elke provincie. Je kunt hun adressen via het web vinden.

TIJDELIJKE OPVANG. Op termijn moet de persoon kunnen terugkeren naar zijn huidige verblijf.

Observatie, Diagnose en Behandeling (ODB)-units: ook residentiële ondersteuning

In ernstige gevallen is de hulp van de Consulenterwerking ontoereikend en dringt een intensievere behandeling, inclusief opname, zich op. In die gevallen kunnen de personen met een verstandelijke handicap en met gedragsproblemen rekenen op de ondersteuning van de ODB-units. ODB staat voor Observatie, Diagnose & Behandeling. In tegenstelling tot de Consulenterwerking die vooral ambulante en mobiele ondersteuning biedt, voorziet dit concept – zeker bij aanvang – in residentiële ondersteuning.

“Na een eerste kennismakingsgesprek bekijken we de ernst van de gedragsproblemen en zoeken we naar een oplossing om uit de impasse te geraken. Het uitgangs-

punt is altijd dat het om een tijdelijke opvang gaat. Op termijn moet de persoon terug kunnen keren naar zijn huidige verblijfsituatie”, legt Paul Maes van het dienstverleningscentrum ‘t Zwart Goor uit.

Elke situatie is zo individueel dat elke behandeling anders is. “Ondanks de opname gebeurt het volledige traject in overleg met het oorspronkelijke milieu”, zegt Paul Maes. “Op het einde van het traject werken we aan de integratie. Het zou niet verstandig zijn om de persoon zomaar terug te plaatsen in zijn natuurlijke omgeving want dan is de kans op herval natuurlijk enorm groot. We kiezen voor een geleidelijke overgang waarbij de persoon soms een halve dag kan terugkeren, maar wel onder begeleiding.”

Een ODB-unit biedt enkel kortlopende trajecten aan die beperkt

zijn tot maximaal 9 maanden. Mits motivatie aan het VAPH kan dit tot twee keer toe verlengd worden met telkens 9 maanden. “Loopt het telkens fout, dan moeten we jammer genoeg uitkijken naar andere opties. We moeten vasthouden aan die einddatum want anders komen we in de problemen. We moeten onze ODB-units nu eenmaal beschikbaar houden voor iedereen die hulp nodig heeft. Om die reden zijn de ODB-units niet opgenomen in het systeem van het persoonsvolgend budget”, besluit Paul Maes.

In Vlaanderen zijn er momenteel 19 opvangplaatsen ODB en dat verspreid over vier instellingen: De Lovie in Poperinge, St.-Oda in Overpelt, het orthoagogisch centrum Broeder Ebergiste in Gent en dienstverleningscentrum ‘t Zwart Goor in Merksplas.

VAKANTIETIPS IN VLAANDEREN

Wil je er even tussenuit?

De redactie van Sterk zocht en vond enkele toegankelijke tips voor je volgende weekend of vakantie.

STAPVAKANTIE

Klaar voor nieuwe avonturen? Stap dan eens mee met MFC Ritmica.

Waar? Start bij MFC Ritmica, Wouwstraat 44, 2540 Hove.

Wanneer? Tijdens schoolvakanties en op zaterdag. Voor jongeren die moeilijk aansluiting vinden op school zijn er ook staptochten in de week.

Voor wie? Voor jongeren tussen 12 en 26 jaar.

Meer info: opstapritmica.com

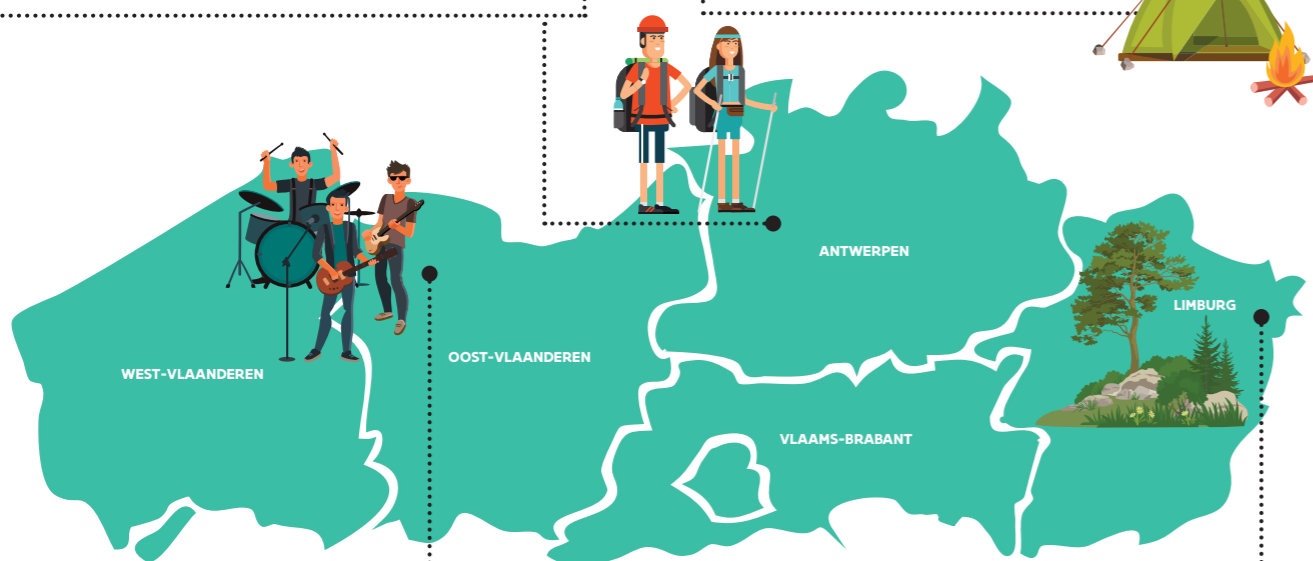
LENTEWEEKEND EN ZOMERKAMP

Jekali, jeugdvereniging voor blinden, zienden en slechtzienden, organiseert een lenteweekend en een zomerkamp.

Wanneer? Het eerste weekend na de paasvakantie: van vrijdagavond 20/04 tot zondagmiddag 22/04 (lenteweekend) en van 22-31 juli (zomervakantie)

Voor wie? voor jongeren tussen 13 en 18 jaar, mét of zonder visuele handicap.

Meer info: jekali.be/activiteiten

ROCK VOOR SPECIALS

Waar? De festivalweide van Doornzele Dries in Doornzele. Evergem, Oost-Vlaanderen.

Wanneer? 27-28 juni

Voor wie? Voor personen met een verstandelijke handicap.

Meer info: www.rockvoorspecials.be/rvs

ZANDLOPERPAD, NATIONAAL PARK HOGE KEMPEN

Dit wandelpad, aangepast aan de noden van rolstoelgebruikers, leidt je over 1,5 km door de voormalige zandgroeve.

Waar? Joseph Smeetslaan 280, 3630 Maasmechelen

Wanneer? Het Zandloperpad is altijd toegankelijk.

Voor wie? Voor iedereen die houdt van de natuur.

Meer info? www.nationaalparkhogekempen.be/nl/toegangspoorten/mechelse-heide

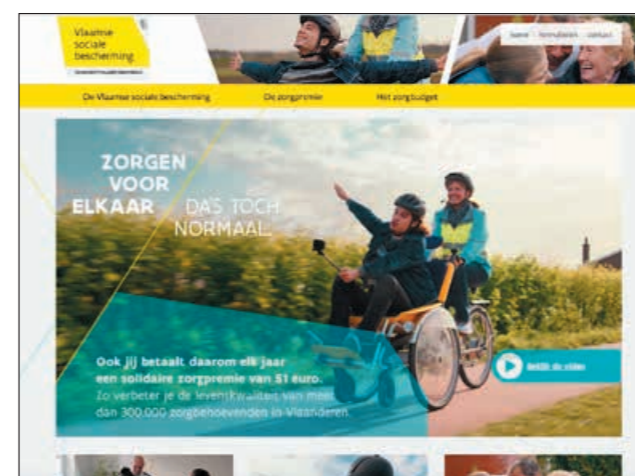
NOG EXTRA INFORMATIE NODIG VOOR JE VOLGENDE WEEKEND OF VAKANTIE?

- Toerisme Vlaanderen: www.toerismevlaanderen.be
- Bij het Steunpunt vakantieparticipatie hebben ze tal van budgetvriendelijke vakantietips: www.vakantieparticipatie.be
- Voor toegankelijke vakantieverblijven: www.visitflanders.com/nl/toegankelijkheid

SERVICE

ONZE SOCIALE BESCHERMING, DANKZIJ JOUW ZORGPREMIE

Het Belgische socialezekerheidssysteem zorgt ervoor dat je dokterskosten, medicatie en andere ziektekosten terugbetaald worden. Bevind je je in een situatie waarin je extra veel zorg nodig hebt, dan kun je ook een beroep doen op zorgbudgetten die je via de Vlaamse sociale bescherming kunt bekomen.

Interessant om weten is dat die zorgbudgetten gefinancierd worden door de jaarlijkse zorgpremie van 51 euro die 4.500.000 inwoners van Vlaanderen jaarlijks betalen. En dat ze in het leven werden geroepen voor mensen met een handicap of ernstige gezondheidsproblemen. Zodat ze er allerlei extra uitgaven zoals thuiszorg, hulpmiddelen, vervoerskosten, verzorgingsmateriaal, kinesithérapie, pedicure of een verblijf in het woonzorgcentrum mee kunnen betalen.

Enkele cijfers: mensen die in een woonzorgcentrum verblijven of thuis nood hebben aan ondersteuning, kunnen aanspraak maken op 130 euro/maand. Voor ouderen met een zorgnood kan dat bedrag oplopen tot 571 euro/maand. Voor mensen met een fysieke of verstandelijke beperking is er een zorgbudget van 300 euro/maand. Dat budget wordt ook wel het 'basisondersteuningsbudget' (BOB) genoemd.

Wil je graag weten of je recht hebt op een zorgbudget? Je zorgkas kan je vragen beantwoorden en je verder begeleiden bij je aanvraag. Niet meteen vertrouwd met de term zorgkas? Elk Vlaams ziekenfonds en ook de Vlaamse overheid heeft een zorgkas.

Meer info vind je ook op www.vlaamse sociale bescherming.be

DE TO DO'S BIJ EEN TIJDELIJK PERSOONSVOLGENDE BUDGET

Beschik je over een tijdelijk persoonsvolgend budget? Vergeet dan niet dat je binnen het jaar de volledige toelidingsprocedure moet doorlopen om je budget definitief te maken. Door die procedure te doorlopen, krijg je een duidelijk zicht op je noden en mogelijkheden en wordt jouw tijdelijk budget jouw vast budget, op jouw maat. Begin er daarom tijdig mee!

WAT HOUDT DIT CONCREET IN?

- **De eerste stap** in de toelidingsprocedure bestaat erin dat je een ondersteuningsplan persoonsvolgend budget opstelt. Dat ondersteuningsplan maak je op aan de hand van een aantal vragen die je helpen om je zorgvraag te verhelderen. Je kunt dit plan zelf opmaken of samen met iemand uit je omgeving. Een andere mogelijkheid is dat je hiervoor een beroep doet op een dienst ondersteuningsplan, een dienst maatschappelijk werk van je ziekenfonds, een gebruikersorganisatie of een andere eerstelijnsdienst. Hou er rekening mee dat je hen best zo snel mogelijk contacteert.
- **De tweede stap** is het opmaken van een multidisciplinair verslag. Dat gebeurt door een multidisciplinair team van deskundigen die je handicap en ondersteuningsnoden beschrijven. Op basis daarvan stellen ze een budgetcategorie aan het VAPH voor. Voor het bekomen van het multidisciplinair verslag is het belangrijk dat je zo snel mogelijk een multidisciplinair team laat weten dat je een beroep op hen zult doen. Hoe sneller je erbij bent, hoe vlotter de toelidingsprocedure kan verlopen.

CONTACTINFO?

- Diensten ondersteuningsplan: www.vaph.be/adressen
- Diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds en eerstelijnsdiensten: www.zorg-en-gezondheid.be
- Gebruikersorganisaties via de website van het Vlaams Gebruikersoverleg voor Personen met een Handicap: www.vgph.be (klik op de link lidorganisaties).
- multidisciplinaire teams: www.vaph.be/adressen

Het VAPH zorgt voor personen met een handicap

Ben je van plan een hulpmiddel aan te kopen? Het VAPH zorgt voor een tegemoetkoming voor hulpmiddelen zoals de aanpassing van je woning, de aankoop van een brailleleesregel of om een doventolk in te schakelen.

Je kunt ook een beroep doen op rechtstreeks toegankelijke hulp voor lichte of tijdelijke ondersteuning. Dan kun je jouw ondersteuning samenstellen uit een pakket van begeleiding, dagopvang en/of verblijf. Die hulp is zonder aanvraagprocedure toegankelijk: je kunt gewoon contact opnemen met de dienstverlener van rechtstreeks toegankelijke hulp.

Heb je nood aan meer zorg en ondersteuning? Dan kun je als meerderjarige bij het VAPH een persoonsvolgend budget aanvragen. Dat budget biedt de mogelijkheid om zorg in te kopen bij je eigen netwerk, bij een dienst thuiszorg, bij poetsdiensten,

professionele zorgverleners of bij een zorgaanbieder die vergund is door het VAPH.

Voor kinderen en jongeren zijn er verschillende mogelijkheden: een persoonlijke-assistentiebudget of opvang en begeleiding, zowel bij jou thuis als bij een VAPH-zorgaanbieder.

Het VAPH zet in op autonomie en levenskwaliteit van personen met een handicap.

Een vraag aan het VAPH?

Een vraag over het nieuwe systeem persoonsvolgende financiering? Bel naar 02 225 85 97.

Voor vragen over een aanvraag van een persoonsvolgend budget of hulpmiddelen kun je terecht bij de provinciale kantoren van het VAPH in Antwerpen, Brugge, Hasselt, Leuven en Gent. Je kunt de provinciale kantoren bereiken via deze nummers:

Antwerpen: 03 270 34 40

Hasselt: 011 27 43 54

Gent: 09 269 23 11

Leuven: 016 31 12 11

Brugge: 050 40 67 11

Antennepunt Brussel: 02 225 84 62

Voor meer informatie over de aanvragen voor minderjarigen: wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn of via het nummer 0800 900 33.

Meer informatie?

Surf naar www.vaph.be

T 02 225 85 97

www.vaph.be/contacteer-ons

Wil je je gratis abonneren op st*rk of de digitale nieuwsbrief?

[www.vaph.be/formulieren/neem-
een-abonnement-op-het-
magazine-sterk](http://www.vaph.be/formulieren/neem-een-abonnement-op-het-magazine-sterk)

[www.vaph.be/nieuwsbrief/
inschrijven](http://www.vaph.be/nieuwsbrief/inschrijven)